

Ostrołęcki Węzeł Kolejowy – kalendarium

stan: luty 2013

Piotr Kosiński

Początki

1893, 15 listopada - oddanie do użytku szerokotorowej linii kolejowej Łapy – Ostrołęka – Małkinia. Wybudowanie dworca, 3-stanowiskowej lokomotywowni, obrotnicy, składu węgla, magazynu i domów pracowniczych (Parzych 1993).

1897, 13 października – oddanie do użytku szerokotorowej linii kolejowej Pilawa – Tłuszcz – Wyszaków – Ostrołęka. Rozbudowa torów stacyjnych i budynków pracowników. Powstają dwa murowane magazyny i murowany budynek noclegowni dla pracowników kolei. Rozbudowuje się osiedle kolejowe (Kurier Kolejowy 46/1897, Parzych 1993).

15. (Warszawa-Pet. 23)—Tłuszcz—Ostrołęka—Czerw-Bór									
T. O.	Pocz	Csob	Po.	S t a c y e		Po.	Osob	Pocz	T. O.
4 kl.	1—3		N.	czas warszaws. N.		N.		1—3	4 kl.
8.23	5.43		od.	z Warsz. Peter.	pr.			6.50	7.28
9.28	6.46		pr.	do Tłuszcza	od.			7.48	6.23
9.38	7.03		od.	z Tłuszcza	pr.			7.38	6.00
10.19	7.41		"	Wyszkowa	"			7.03	5.28
11.21	8.29		"	Pasiek	"			6.07	4.38
11.36	8.44		"	Goworowa	"			5.49	4.16
11.51	8.59		"	Narew	"			5.35	4.01
12.01	9.11		pr.	do Ostrołęki	od.			5.21	3.49
12.18	8.26		od.	z Ostrołęki	pr.			5.08	3.37
1.20	10.21		pr.	do Czerw.-Boru	od.			4.00	2.35

Fragment rozkładu jazdy z 1912 ukazujący bezpośrednie połączenie z Warszawy Petersburskiej do Czerwonego Boru przez Ostrołękę.

I wojna światowa

1914 – wysadzenie lokomotywni przez wycofujące się wojska rosyjskie z terenów granicznych z Prusami Wschodnimi (Parzych 1993).

1915 – włączenie Ostrołęki do terenów administracji niemieckiej i odbudowa zniszczonej infrastruktury kolejowej (Dąbrowski 2011, Parzych 1993).

1915, 10 sierpnia – oddanie do użytku polowej linii wąskotorowej Wielbark – Ostrołęka. Wybudowanie drewnianego mostu o długości stu metrów na rzece Narew w Ostrołęce (Pokropiński 2008, Dąbrowski 2011).

1915, 1 września – oddanie do eksploatacji przebudowanej na normalnotorową linii kolejowej Wielbark – Ostrołęka i budowa nowego mostu na Narwi (Dąbrowski 2011).

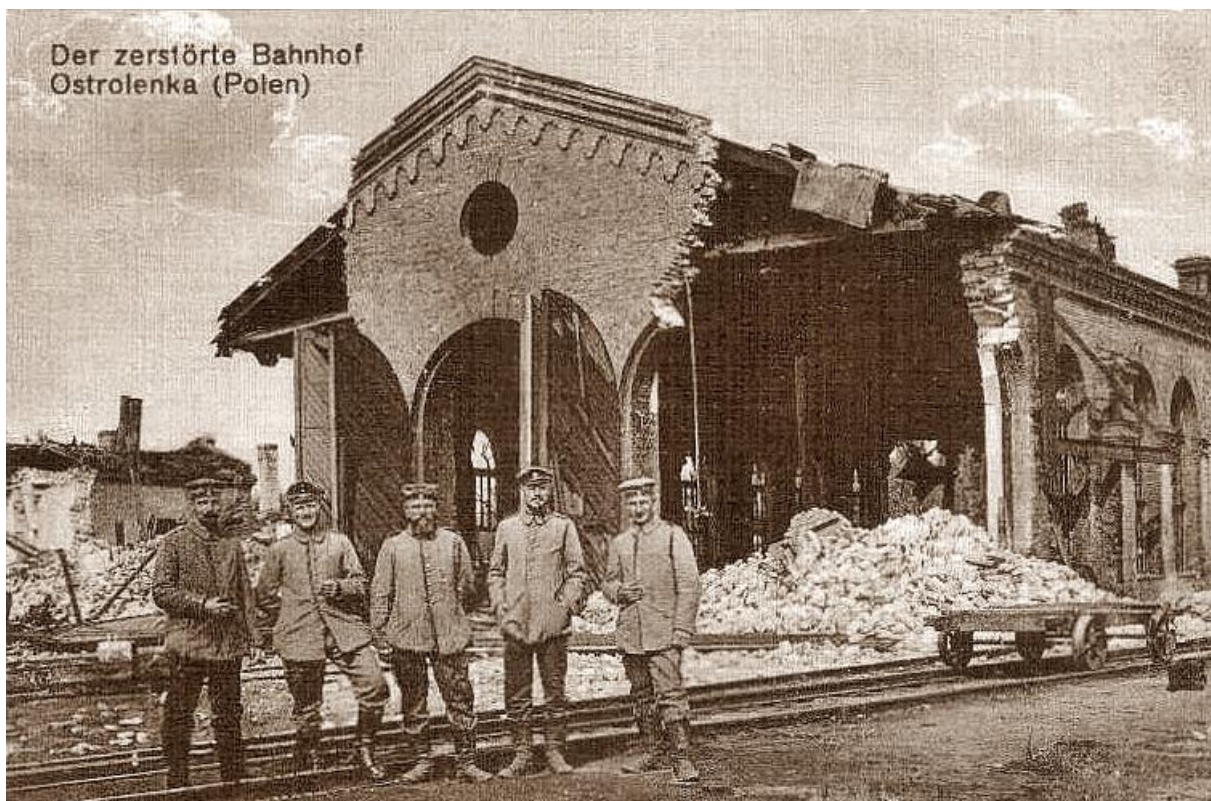
1915 – przekucie toru szerokiego na linii Ostrołęka-Łapy na normalny (1435 mm) przez wojska niemieckie, tworząc połączenie z Wielbarka do Białegostoku (Pokropiński 2008).

1915 – powstanie sieci wąskotorowych kolei polowych na terenach Kurpiowszczyzny. Połączenie Rozóg z Grabowem k. Ostrołęki. Zbudowanie odgałęzień z Myszyńca przez Dęby do Kolna oraz z Dębów do Morgowników. Sieć miała długość 130 km, a rozstaw szyn wynosił 600 mm. Głównym celem budowy tak gęstej sieci kolejowej był wywóz drewna z lasów kurpiowskich oraz przewozy wojskowe na zapleczu frontu. (Pokropiński 2008).

1917 – na ostrołęckiej stacji powstaje wodociąg i drewniana wieża ciśnień (Parzych 1993).

Pracownicy kolejowi na tle dworca kolejowego w Ostrołęce, 1916 r., fot. ze zbiorów autora.

Pracownicy kolejowi na tle zniszczonej lokomotywowni, 1915 r., fot. ze zbiorów autora.

Niemieccy saperzy podczas budowy mostu drewnianego na rzece Narew na wąskotorowej linii Wielbark – Ostrołęka, 1915 r., fot. ze zbiorów autora.

Dwudziestolecie międzywojenne

1918, 19 grudnia – powołanie Związku Zawodowych Pracowników Kolejowych w Ostrołęce (Parzych 1993).

1920 – zastąpienie obrotnicy kolejowej na terenie stacji, trójkątem do zmiany czoła lokomotyw, funkcjonującej do 1939 (Parzych 1993).

1927 – oddanie do użytku murowanej wieży ciśnień budowanej od 1925 roku - o pojemności 200m³ i wysokości 30 metrów; wodę pobierano z Narwi przez przepompownię w Łęczyńsku (Parzych 1993).

1930 – powstanie nowego głębinowego ujęcia wody dla ostrołęckiej stacji (Parzych 1993).

Dworzec kolejowy w Ostrołęce, 1938 r., fot. ze zbiorów autora.

II wojna światowa

1939, 6 września – uszkodzenie mostu kolejowego na Narwi przez wycofujące się wojska polskie; w wyniku niemieckich bombardowań zniszczony został dworzec kolejowy, początkowo przekształcony na czas wojny w szpital wojskowy (Parzych 1993).

1939, wrzesień – odbudowa dworca kolejowego i innych obiektów kolejowych, wraz z torowiskiem (Parzych 1993).

1940, zima – naprawa mostu kolejowego na Narwi przez wojska niemieckie; przywrócenie połączenia kolejowego z Wielbarkiem (Parzych 1993).

1941 – oddanie do użytku nowego dworca kolejowego, zbudowanego w miejscu starego, dla potrzeb administracji niemieckiej uważającej carski dworzec za mały i nieprzystosowany do obsługi stacji węzłowej (Parzych 1993).

1944 – wysadzenie niemieckiego dworca, mostu kolejowego na Narwi i murowanej wieży ciśnień z 1927 roku przez wycofujące się wojska niemieckie (Parzych 1993); dworzec został częściowo uratowany dzięki inicjatywie członków Armii Krajowej – od wysadzenia uratowano południowe skrzydło dworca (Parzych 1993).

1945 – w wyniku działań na froncie wzdłuż Narwi, Ostrołęka została mocno zniszczona. Oprócz zniszczonego przez Niemców dworca (w 1944), uszkodzeniu uległo wiele innych obiektów infrastruktury kolejowej – lokomotywnia i magazyny (Parzych 1993).

1945, styczeń – odbudowa mostu kolejowego na rzece Narew (Parzych 1993).

Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL)

1949 – oddano do użytku nową wieżę ciśnień (Parzych 1993).

1950 – zakończono odbudowywanie dworca na stacji Ostrołęka; w okresie jego odbudowy tymczasowy dworzec znajdował się na obok starego w kierunku południowym (Parzych 1993, notatki własne).

1960 – wybudowanie kładki dla pieszych nad torami ostrołęckiej stacji (Parzych 1993).

1972, 1 stycznia - połączenie zakładów elektrociepłowni i budowanej elektrowni kondensacyjnej w Zespół Elektrowni Ostrołęka. Budowa bocznicy kolejowej z Ostrołęki do Goworek, gdzie znajduje się kompleks zakładów (notatki własne).

1972, 1 lipca- zamknięcie ruchu pasażerskiego na Ostrołęckiej Kolei Dojazdowej (Pokropiński 2008).

1973, 1 marca – zawieszenie przewozów towarowych na Ostrołęckiej Kolei Dojazdowej (Pokropiński 2008).

1973 – przystąpiono do fizycznej likwidacji Ostrołęckiej Kolei Dojazdowej (Pokropiński 2008).

1981 – utworzenie wagonowni (Parzych 1993).

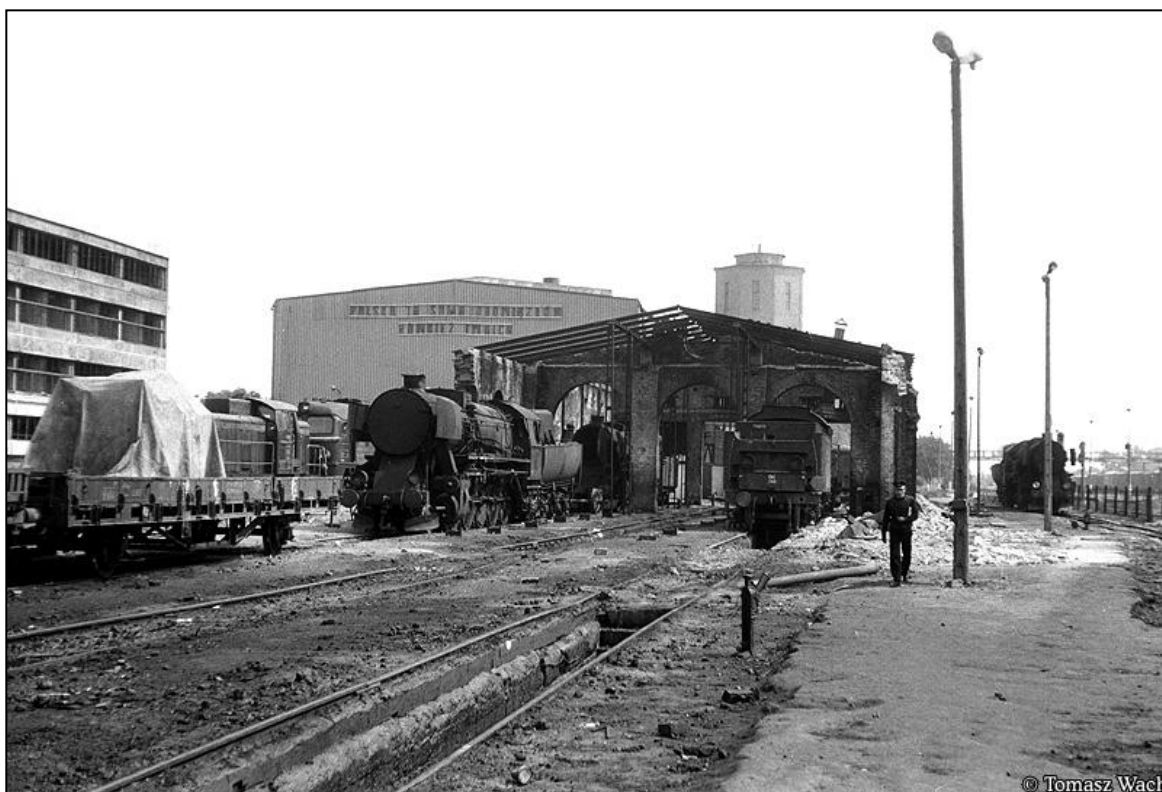
1983 – oddanie do użytku nowej 3-stanowiskowej lokomotywni i pomieszczeń socjalnych (stołówka, noclegownia dla pracowników kolejowych, zarząd lokomotywni, warsztaty), w budynku przy lokomotywni (Parzych 1993, notatki własne).

1984 – rozbiórka carskiej 3-kanalowej lokomotywni (notatki własne).

Tymczasowy dworzec kolejowy w Ostrołęce, funkcjonujący w latach 1945-1950. Znajdowała się w nim kasa biletowa z poczekalnią, apteka, areszt i sklepik.

Fot. Piotr Kosiński, 29.01.2013 r.

Rozbiórka carskiej lokomotywowni w 1984 roku, fot. Tomasz Wach.

Ty2 na kanale oczystkowym w rozbieranej carskiej lokomotywowni w 1984 roku, fot. Tomasz Wach.

Ok1-266 przed rozbieraną lokomotywnią w 1984 roku, fot. Tomasz Wach.

Wyjazd z Zespołu Elektrowni w Ostrołęce, 1972 r., fot. ze zbiorów autora.

Lata współczesne – XX i XXI wiek

1993, 1 kwietnia – zawieszenie ruchu pociągów pasażerskich na linii Ostrołęka – Małkinia (notatki własne).

2000, 3 kwietnia – zawieszenie ruchu pociągów pasażerskich na linii Ostrołęka – Łapy (notatki własne).

2001, 9 czerwca – zawieszenie ruchu pociągów pasażerskich na linii Ostrołęka – Wielbark (notatki własne).

2009/2010 – zamknięcie 3 stanowiskowej lokomotywowni oddanej do użytku w 1983 roku (notatki własne).

2011, 31 września – zamknięcie kasy biletowej mieszczącej się w dworcu kolejowym w Ostrołęce (notatki własne).

2012 listopad – rozbiórka jednokanałowego warsztatu przeglądowego (notatki własne).

2013 styczeń – rozbiórka 2-kanałowej lokomotywowni przeznaczonej do rewizji lokomotyw spalinowych (notatki własne).

Literatura:

Parzych 1993 – Czesław Parzych, Sto lat ostrołęckiej kolei, Towarzystwo Przyjaciół Ostrołęki, Ostrołęka 1993.

Pokropiński 2008 – Bogdan Pokropiński, Ostrołęcka Kolej Wąskotorowa, Świat Kolei 4,6/2008.

Dąbrowski 2011 – Adam Dąbrowski, Geneza i budowa linii kolejowej Ostrołęka – Wielbark), <http://www.wielbark.wordpress.com>, 21.VIII.2011.

Notatki własne – notatki własne autora opracowania.